

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania I. S.
przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie
o wysokość policyjnej emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 czerwca 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 17 października 2023 r., sygn. akt III AUa 927/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 17 października 2023 r. oddalił apelację skarżącej I. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 października 2021 r., oddalającego odwołanie od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie (organ rentowy) z dnia 14 maja 2021 r. Decyzją tą organ rentowy przyznał skarżącej emeryturę policyjną od 1 marca 2021 r., w wysokości 4.773,27 zł. W uzasadnieniu spornej decyzji wskazano, że skarżąca została powołana do pełnienia służby jako funkcjonariusz w dniu 20 listopada 2001 r., to jest po 1 stycznia 1999 r., co wykluczało możliwość uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych przypadających przed powołaniem do służby.

W odwołaniu skarżąca wniosła o zmiany zaskarżonej decyzji przez przyznanie jej świadczenia emerytalnego wyliczonego z uwzględnieniem okresu wysługi od dnia 27 czerwca 1997 r. do dnia 28 lutego 2021 r.

Sąd Okręgowy ustalił że skarżąca odbyła pięcioletnie studia wyższe w okresie od 1 października 1996 r. do 5 kwietnia 2001 r. i po złożeniu egzaminu magisterskiego 5 kwietnia 2001 r. uzyskała tytuł magistra. Następnie pełniła służbę w Komendzie Wojewódzkiej Policji w R. (od 20 listopada 2001 r. do 2 stycznia 2011 r.), Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (od 3 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2018 r.) oraz w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego (od 11 lutego 2019 r. do 28 lutego 2021 r.).

Sąd ustalił również, że decyzją z dnia 25 czerwca 2021 r. organ rentowy na podstawie art. 32 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1280 ze zm., dalej jako ustawa zaopatrzeniowa), po rozpoznaniu wniosku z 9 kwietnia 2021 r., dokonał zmiany wysokości emerytury, przyznając emeryturę policyjną od 1 marca 2021 r., w wysokości 5.031,49 zł. W uzasadnieniu wskazano, że ponowne przeliczenie emerytury policyjnej wynika ze zmiany stawek uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy SKW od 1 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy oddalając odwołanie podniósł, że istota sporu dotyczy żądania zaliczenia do powyższego okresu studiów wyższych jako okresu nieskładkowego. Zdaniem Sądu odwoławczego, stanowisko odwołującej jest błędne, ponieważ art. 15 ustawy zaopatrzeniowej, stanowiący podstawę zaliczenia takiego okresu do stażu na potrzeby obliczenia emerytury policyjnej dotyczy funkcjonariusza, który został przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. Natomiast względem skarżącej – jako osoby przyjętej do służby po dniu 1 stycznia 1999 r. znajduje zastosowanie art. 15a ustawy zaopatrzeniowej, który nie przewiduje możliwości uwzględnienia okresów nieskładkowych przy wymiarze świadczenia. Zdaniem Sądu nie może w tym przypadku znaleźć zastosowania

również art. 76. ust. 1 i 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 2098 ze zm.) w zw. z § 1 i 4 Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 września 2006 r. w sprawie zasad i trybu zaliczania okresów służby, pracy i innych okresów do wysługi lat, uwzględnianej przy ustalaniu wzrostu uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Wywiadu Wojskowego (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 376 ze zm.). Wskazane przepisy dotyczą ustalenia wysokości uposażenia funkcjonariusza. Prawidłowo zastosowana przez organ rentowy ustawa emerytalna określa natomiast autonomicznie zasady przyznawania spornego świadczenia.

W apelacji skarżąca wskazała między innymi, że została przyjęta do służby w 2001 r., to jest w okresie obowiązywania ustawy emerytalnej gwarantującej zaliczenie okresów studiów wyższych do wysługi emerytalnej. Podkreśliła, że przepis art. 15a ustawy zaopatrzeniowej uległ zmianie w dniu 1 października 2003 r., na podstawie art. 7 pkt 9 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 166, poz. 1609 ze zm.). Skarżąca podniosła, że w dniu przyjęcia do służby pracodawca gwarantował wyższe świadczenie emerytalne niż w dniu odejścia odwołującej się na emeryturę. Jej zdaniem się została naruszona zasada ochrony praw nabytych. Zwróciła również uwagę, że zgodnie z rozkazem personalnym nr [...] Szefa SKW z dnia 19 lutego 2019 r. na podstawie § 1 w zw. z § 4 ust. 1 i 2 wymienionego powyżej rozporządzenia do wysługi lat został zaliczony okres studiów.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu. Wskazano, że ustalony stan faktyczny nie budzi wątpliwości, natomiast strony w sposób odmienny dokonują wykładni przepisów prawa materialnego mających zastosowanie w niniejszej sprawie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego i dokonał ich prawidłowej wykładni, zwłaszcza art. 15a ustawy zaopatrzeniowej, a nadto trafnie przyjął, że art. 15 powołanej ustawy zaopatrzeniowej nie ma zastosowania w niniejszej sprawie.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że prawo do emerytury po 15 latach służby nabywa każdy funkcjonariusz niezależnie od okresu w jakim pełnił służbę, choć

ustawodawca przewiduje trzy różne sposoby jej ustalenia. Powtórzono, że emerytura skarżącej została ustalona na podstawie omówionego wyżej art. 15a ustawy zaopatrzeniowej, który nie daje podstaw do uwzględnienia w podstawie wymiaru emerytury okresów nieskładkowych przypadających przed podjęciem służby. Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska skarżącej, że przy wydaniu zaskarżonego orzeczenia doszło do naruszenia przepisów Konstytucji RP w kształcie zaprezentowanym w apelacji, w tym by miało miejsce naruszenie zasady zaufania obywatela do państwa i pewności prawa, czy też naruszenie zasady ochrony praw nabytych.

Podkreślono, że skarżąca do dnia 1 października 2003 r. nie nabyła prawa do emerytury, gdyż prawo to nabyła dopiero w okresie obowiązywania znowelizowanej już ustawy zaopatrzeniowej. Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że należy odróżnić moment powstania prawa do emerytury i monet wypłaty świadczenia. Sąd wskazał, że ochronie konstytucyjnej podlega nabyte, niezrealizowane prawo do emerytury (obejmujące warunki nabycia tego prawa: wiek, staż itp.) od momentu jego nabycia z mocy prawa, natomiast prawo do emerytury w określonej wysokości powstaje dopiero w momencie ustalenia tej wysokości w związku ze złożeniem przez osobę uprawnioną stosownego wniosku (prawo nabyte realizowane) - uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 28 listopada 2019 r. III UZP 5/19. Za nietrafny uznano również zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 16 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, ponieważ ten przepis dotyczy wyłącznie funkcjonariuszy, którzy nabyli prawo do emerytury na podstawie art. 15 ustawy zaopatrzeniowej (wstąpili do służby przed 1 stycznia 1999 r.) i na podstawie art. 15e tej ustawy (dot. funkcjonariuszy Służby Celnej). Potwierdzono wreszcie, że przepisy ustawy o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, a nadto rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 września 2006 r. w sprawie zasad i trybu zaliczania okresów służby, pracy i innych okresów do wysługi lat nie dotyczą ustalania wysokości emerytury funkcjonariusza, a jedynie określają zasady ustalania wysokości uposażenia funkcjonariusza w trakcie pełnienia służby i przez to nie mogły mieć wpływu na zasadność sformułowanych roszczeń.

W skardze kasacyjnej odwołująca się zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 76. ust. 1 i 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego w zw. z § 1 i 4 rozporządzenia wydanego na jego podstawie; art. 15. ust. 1 pkt 4 ustawy zaopatrzeniowej art. 16. ust. 1 w zw. z art. 12 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej). Sformułowano również zarzut naruszenia przepisów postępowania (art. 233 k.p.c.).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ubezpieczona wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona z uwagi na charakter zarzutów skargi kasacyjnej będących wskazaniem rażącej obrazą prawa materialnego, w konsekwencji, której doszło wydania orzeczenia sądu naruszającego prawa nabyte. W uzasadnieniu wniosku przywołano przepisy wskazane w podstawie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniesiona w rozpoznawanej sprawie skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r.,

IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). W rozpoznawanej sprawie żadna taka okoliczność nie miała miejsca.

Skarżąca upatruje oczywistej zasadności w naruszeniu przepisów prawa materialnego, nie kwestionując przy tym samej treści art. 15 oraz art. 15a ustawy zaopatrzeniowej, twierdząc jednak, że względem niej ma zastosowanie pierwszy z tych przepisów. Należy jednak stwierdzić, że przyjmowane w sprawie wnioskowanie nie znajduje oparcia normatywnego – ani w przepisach ustawy, ani tym bardziej w przepisach Konstytucji RP. O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie świadczy treść art. 76 ust. 1 i 3 ustawy o służbie funkcjonariuszy SKW i SWW oraz wydane na jego podstawie rozporządzenie, ponieważ w treści tychże przepisów wyraźnie wskazano, że normy, na podstawie których zaliczono okres studiów wyższych skarżącej do wysługi lat, dotyczą ustalania wzrostu uposażenia zasadniczego. Same w sobie nie stanowią zatem podstawy do uwzględnienia tejże wysługi w stażu emerytalnym do emerytury policyjnej. Należy potwierdzić trafność poglądów wyrażanych w wyrokach wydanych w niniejszej sprawie, że ustawa zaopatrzeniowa operuje własnymi i niezależnymi regułami wliczania poszczególnych okresów przy obliczaniu emerytury policyjnej. W art. 15 oraz art. 15a ustawy zaopatrzeniowej sformułowano zamknięte katalogi okresów uwzględnianych przy wymiarze emerytury policyjnej właściwej każdej grupie funkcjonariuszy, względem których jako kryterium podziału wskazano moment wstąpienia do służby. Przywołany w uzasadnieniu wniosku art. 76 ust. 1 i 3 ustawy o służbie funkcjonariuszy SKW i SWW ma tylko pośredni wpływ na wymiar świadczenia funkcjonariusza przyjętego do służby po 1 stycznia 1999 r., ponieważ okresy, które były zaliczone do wysługi lat na potrzeby ustalenia wysokości uposażenia zasadniczego mają wpływ na wysokość podstawy wymiaru, o której mowa w art. 5 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej. Fakt zaliczenia okresu studiów na potrzeby ustalenia wysokości uposażenia zasadniczego nie oznacza, że służba skarżącej rozpoczęła się w chwili podjęcia przez nią studiów.

Nie można również potwierdzić zasadności skargi ani tym bardziej jej oczywistej zasadności w zakresie, w jakim powołano się na naruszenie konstytucyjnej zasady ochrony praw nabytych czy prawa do zabezpieczenia społecznego. Uzupełniając uzasadnienie przedstawione w wyrokach Sądów

powszechnych, warto przypomnieć, że zgodnie z art. 15 ab ustawy zaopatrzeniowej funkcjonariusz przyjęty do służby w okresie po 1 stycznia 1999 r. i przed 1 października 2003 r. ma prawo wyboru sposobu ustalenia emerytury na zasadach i w wysokości określonych w art. 15a, art. 15aa, albo w art. 15d tej ustawy zaopatrzeniowej najpóźniej w dniu złożenia wniosku o ustalenie prawa do zaopatrzenia emerytalnego. Ustawodawca nie przewidział wobec tego możliwości skorzystania przez taką osobę z uprawnienia do ustalenia emerytury policyjnej na zasadach wymienionych w art. 15 ustawy zaopatrzeniowej, ponieważ ten przepis dotyczy wyłącznie tych, którzy swoją służbę rozpoczęli przed 1999 r. Podobnie do tej grupy nie ma zastosowania art. 16 ustawy zaopatrzeniowej. Nie można przy tym zgodzić się, że wprowadzenie z dniem 1 października 2003 r. zmian w ustawie zaopatrzeniowej pozbawiło praw skarżącą – czy to nabytych czy też będących w trakcie nabywania. Jako osoba przyjęta do służby po raz pierwszy w dniu 20 listopada 2001 r., skarżąca nie mogła w żadnym momencie oczekiwać, że jej świadczenie zostanie ustalone w oparciu o treść art. 15 czy art. 16 ustawy zaopatrzeniowej. W tym okresie, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 14 oraz ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (w brzmieniu: Dz.U. z 1998 r. Nr 137 poz. 887) funkcjonariusze między innymi Policji podlegali obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli nie pozostawały w służbie w dniu wejścia w życie ustawy (to jest 1 stycznia 1999 r.). Roszczenie skarżącej nie znajduje wobec tego oparcia w przepisach Konstytucji RP. W okresie przed 1 października 2003 r. mogła co prawda oczekiwać, że okres jej studiów zostanie wliczony do jej przyszłej emerytury, lecz wówczas miała być nią powszechna emerytura z systemu ubezpieczeniowego dla osób urodzonych po 1949 r., dla której okresy nieskładkowe mają tylko znaczenie przy ustalaniu uprawnienia do podwyższenia emerytury do kwoty minimalnego świadczenia. Nowelizacja z 2003 r. co prawda zmieniła sytuację skarżącej i osób w jej sytuacji, jednak była to zmiana dla nich korzystna, ponieważ z powszechnego ubezpieczenia społecznego osoby te zostały objęte systemem zaopatrzeniowym. Zasady tego nowego systemu – co pokazuje spór w niniejszej sprawie – były mniej korzystne niż system dla pełniących służbę przed 1999 r., jednak zmiana była dla objętej nią grupy nad wyraz korzystna. Potwierdzeniem tego ostatniego

stwierdzenia jest to, że ani skarżąca, ani osoby w jej sytuacji, nie domagają się przywrócenia zasad nabywania i wymiaru emerytur obowiązujących w dniu przyjęcia ich do służby – to jest właściwych powszechnemu ubezpieczeniu emerytalnemu.

Nie można wobec tego stwierdzić, że skarga jest zasadna w jakimkolwiek stopniu, co uniemożliwia uwzględnienie wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania.

Ze względu na wszystkie powyższe argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[ał]